

BISNOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Mondingsgebied Grote Nete'

Samenvatting

Ontwerp-besluit van de Vlaamse Regering houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp-GRUP 'Mondingsgebied Grote Nete'.

In uitvoering van de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) en de in dat kader opgemaakte gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor de regio Neteland wordt via een geïntegreerd planningsproces een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) opgemaakt voor het Mondingsgebied van de Grote Nete. Het plangebied is gelegen op het grondgebied van de gemeente Lier, Nijlen en Berlaar in de provincie Antwerpen. Het omvat de vallei van de Grote Nete tussen Berlaar en Lier.

Doelstellingen van het plan zijn:

- het vrijwaren van de ruimtelijk-functioneel samenhangende landbouwgebieden voor grondgebonden landbouw;
- het vrijwaren van het bouwvrije karakter en de natuurlijke waterbergingscapaciteit in de vallei van de Grote Nete;
- versterken van de landschappelijke en ecologische waarde van de vallei van de Grote Nete en het creëren van ruimte voor natuurontwikkeling in functie van de realisatie van natuur- en waterveiligheidsdoelen van het Geactualiseerd Sigmaplan;
- het versterken van de groenblauwe dooradering van het landschap langs de zijlopen van de Grote Nete met verweving van landbouw, natuur en bos, met mogelijkheden voor uitbreiding van de bestaande bosstructuur;
- het behoud en bescherming van landschapswaarden en onroerend erfgoed;
- het herbestemmen van overstromingsgevoelige woon(uitbreidings)gebieden die aangeduid zijn als signaalgebied, waaronder het woonuitbreidingsgebied Kerkenbroek met ruimte voor de ontwikkeling van zorg- en onderwijsinfrastructuur en het behoud van het onbebouwde karakter van overstromingsgevoelige delen;
- mogelijkheden creëren voor het behoud of de ontwikkeling van laagdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur in overeenstemming met de ruimtelijke draagkracht van het valleisysteem;
- vrijwaren van de mogelijkheden voor het behoud en de ontwikkeling van een aantal lijninfrastructuren die het plangebied doorkruisen (spoorwegen, fietssnelwegen, (drinkwater)leidingen...).

Het plan legt de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vast op perceelsniveau.

Na de voorlopige vaststelling door de Vlaamse Regering wordt een openbaar onderzoek georganiseerd over het ontwerp-GRUP.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Op 28 april 2006 nam de Vlaamse Regering een beslissing over het geactualiseerd Sigmaplan voor de onderdelen met betrekking tot Rupel, Zenne, Dijle en Nete's.

Op 21 december 2007 nam de Vlaamse Regering kennis van de ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos voor de buitengebiedregio Neteland en keurde een operationeel uitvoeringsprogramma goed voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Het mondingsgebied van de Grote Nete maakt deel uit van actie 42 uit dat operationeel uitvoeringsprogramma.

Op 20 juli 2012 stelde de Vlaamse Regering de gouverneur van de provincie Antwerpen aan als procesbegeleider om de verschillende plannen en projecten in de vallei van de Kleine Nete tussen Kasterlee en Lier op elkaar af te stemmen. Om de impact op de impact op landbouw in het gebied Varenheuvel-Arenbroek te beperken besliste de Vlaamse regering op 20 juli 2012 om alternatieve locaties te zoeken voor het realiseren van de (natuur)doelstellingen van het geactualiseerd Sigmaplan in de vallei van de Kleine Nete en Nete stroomafwaarts E313.

Op 4 april 2014 besliste de Vlaamse Regering op basis van dit alternatievenonderzoek om de natuurdoelstellingen voor Varenheuvel-Abroek binnen de cluster Nete- Kleine Nete van het geactualiseerde Sigmaplan gedeeltelijk te herlocaliseren naar de gebieden Hof Van Lachenen, vijvers bij Anderstadt en het mondingsgebied van de Grote Nete en daarvoor de noodzakelijke ruimtelijke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen op te maken.

Binnen het plangebied liggen twee signaalgebieden waarover de Vlaamse Regering op 24 januari 2014 en op 31 maart 2017 een uitspraak deed in het kader van het beleid inzake de niet-ontwikkelde overstromingsgevoelige gebieden:

- signaalgebied 'NET_25 Monding Grote Nete' te Nijlen (bouwvrije opgave)
- signaalgebied 'NET_27 Kerkenbroek' te Nijlen (bouwvrije opgave)

De Vlaamse Regering keurde op 7 mei 2021 een startnota goed voor de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Mondingsgebied Grote Nete'.

Op basis van de elementen uit de startnota besliste het Team Externe Veiligheid op 8 juni 2022 dat er geen ruimtelijk veiligheidsrapport gemaakt moet worden (advies RVR-AV-1672).

Over de startnota werd een publieke consultatie georganiseerd van 25 mei 2021 tot 23 juli 2021. Op 17 juni 2021 werd een publiek participatiemoment georganiseerd. Volgende instanties brachten advies uit over de startnota: Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening-Onroerend Erfgoed (SARO), Strategische Adviesraad Milieu en Natuur (MINA), Agentschap Wonen Vlaanderen, Agentschap voor Natuur en Bos,² Agentschap Wegen en Verkeer, Agentschap Onroerend Erfgoed, Toerisme Vlaanderen, Sport Vlaanderen, INFRABEL, NMBS, De Vlaamse Waterweg NV, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), provincie Antwerpen, gemeente Nijlen en stad Lier.

Na de publieke consultatie over de startnota heeft het planteam een scopingnota opgemaakt. De wijze waarop rekening gehouden werd met de resultaten van de publieke consultatie is weergegeven in

procesnota 2. De scopingnota en procesnota 2 werden gepubliceerd op de website van het Departement Omgeving.

Vervolgens werd een voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en bijhorende plan-MER opgesteld en voor advies voorgelegd aan een plenaire vergadering. De plenaire vergadering over het voorontwerp vond plaats op 28 juni 2023. Volgende instanties brachten schriftelijk of mondeling advies uit naar aanleiding van de plenaire over voorontwerp: stad Lier, gemeente Nijlen, Agentschap Onroerend Erfgoed, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Wegen en Verkeer, Departement Landbouw en Visserij, NMBS. Op 7 juli 2023 werd een laattijdig advies van OVAM ontvangen.

Naar aanleiding van de adviezen en vragen van de plenaire vergaderingen en de opmaak van het ontwerpplan werden volgende aanpassingen aan het grafisch plan en de stedenbouwkundige voorschriften doorgevoerd:

- Op vraag van de gemeente Nijlen wordt de zonevreemde woning Gasthuisstraat 1 die op het gewestplan in de bestemming gebied voor gemeenschapsvoorzieningen ligt herbestemd naar woongebied (ca. 0,2 ha) omdat die effectief volledig aansluit bij het dorpscentrum en deel uit maakt van de kern. De stedenbouwkundige voorschriften beperken de bouwmogelijkheid tot deze bestaande woning.
- Op vraag van de gemeente Nijlen worden in de Lindekensbeek een aantal percelen (528, 529, 540) bestemd als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving in plaats van als bosgebied (ca. 3 ha). Voor de effectief overstromingsgevoelige percelen (530, 531, 532) langs de Lindekensbeek en perceel (620) langs de Rotbeek wordt niet ingegaan op de vraag van de gemeente Nijlen om ze op te nemen als agrarisch gebied met overdruk natuurverweving en blijft de voorgestelde bestemming bosgebied behouden in functie van het versterken van de bosstructuur in de natte vallei (ca. 0,8 ha). Het gaat om zeer laag gelegen percelen (TAW < 5 m) die zowel pluviaal als fluviaal overstromingsgevoelig zijn. Ze maken fysisch-morfologisch onlosmakelijk deel uit van de kern van de valleistructuur en zijn op de bodemkaart gekarteerd als hydromorfe zeer natte zandleembodems die permanent zeer nat zijn (bodemtype s-Lfp). Ze zijn volgens de bodemgeschiktheidskaarten te nat en ongeschikt voor akkerland en weinig geschikt als permanente weide en kunnen enkel gebruikt worden als hooiweide met begrazing erna indien het overtollige water weggewerkt kan worden. Het gaat om actuele te behouden wetlands onmiddellijk grenzend aan een waterloop met potenties voor ontwikkeling van natte bossen waar ontwatering en bemesting beleidsmatig niet wenselijk is gelet op de doelstelling van het integraal waterbeleid inzake behoud van het waterbergend vermogen van valleibodems en het bereiken van goede waterkwaliteit.
- Ter hoogte van de vallei van de Maasfortbeek wordt de begrenzing van de bestemming natuurgebied beter afgestemd op de actuele eigendomssituatie waarbij de percelen die in eigendom zijn van het Agentschap voor Natuur en Bos opgenomen worden in de bestemming natuurgebied in plaats van als bouwvrij agrarisch gebied (ca. 6 ha).
- De begrenzing van de zone voor waterweg is aangepast waarbij de grens tussen de zone voor waterweg en de aangrenzende bestemmingen en overdrukken gelegd wordt op de bestaande jaagpaden en waarbij de jaagpaden zelf binnen de zone voor waterweg opgenomen worden (ca. 5,6 ha).
- Er werden enkele aanpassingen en actualisaties doorgevoerd aan de toelichtende tekst en het plan-MER aangevuld naar aanleiding van de vragen van het Departement Landbouw en Visserij en Agentschap Natuur en Bos.

Op basis van de elementen uit het voorontwerp bevestigde het Team Omgevingseffecten op 12 juni 2023 van het Departement Omgeving dat er geen ruimtelijk veiligheidsrapport gemaakt moet worden (advies RVR-AV-3118).

Naar aanleiding van de opmerkingen van het team Omgevingseffecten werden een aantal passages in de scopingnota geactualiseerd en gecorrigeerd.

Parallel aan de opmaak van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan nam de Vlaamse Regering op 19 juli 2024 een beslissing over definitieve aanduiding van het gebied Kerkenbroek in Nijlen als watergevoelig openruimtegebieden.

Naar aanleiding van de bespreking van het voorstel van ontwerp ruimtelijk uitvoeringsplan door de interkabinettenwerkgroep zijn twee bijkomende laaggelegen en overstromingsgevoelige zones van de vallei aangeduid als agrarisch gebied met overdruk natuurverwevingsgebied in plaats van als bouwvrij agrarisch gebied en één bijkomende zone met laaggelegen natte en overstromingsgevoelige waardevolle graslanden als natuurgebied met overdruk grote eenheid natuur ter hoogte van de Bartvelden. Met deze aanduiding wordt het landschapsmorfologische samenhangend fysisch geheel van de laaggelegen valleistructuur in zijn geheel opgenomen in het VEN-IVON.

2. INHOUD

A. SITUERING PLAN

Het voorgenomen plan omvat het mondingsgebied van de Grote Nete tussen Lier en Berlaar op grondgebied van de gemeenten Lier, Nijlen en Berlaar in de provincie Antwerpen. Het plan wordt begrensd door de N13 en de kern van Kessel in het noorden en het Netekanaal in het noordwesten. Ten oosten vormt de Berlaarsesteenweg/Legrellestraat de grens en in het zuiden begrenzen de kern van Berlaar en de Liersesteenweg/Berlaarsesteenweg het plangebied.

B. TOELICHTING OVER DE PLANOPTIES

Op de inhoud van het plan, de relatie met het voorafgaandelijke planningsproces wordt ingegaan in de toelichtingsnota van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.

Doelstellingen van het plan zijn:

- het vrijwaren van de ruimtelijk-functioneel samenhangende landbouwgebieden voor grondgebonden landbouw;
- het vrijwaren van het bouwvrije karakter en de natuurlijke waterbergingscapaciteit in de vallei van de Grote Nete;
- versterken van de landschappelijke en ecologische waarde van de vallei van de Grote Nete en het creëren van ruimte voor natuurontwikkeling in functie van de realisatie van natuur- en waterveiligheidsdoelen van het Geactualiseerd Sigmaplan;
- het versterken van de groenblauwe dooradering van het landschap langs de zijlopen van de Grote Nete met verweving van landbouw, natuur en bos, met mogelijkheden voor uitbreiding van de bestaande bosstructuur;
- het behoud en bescherming van landschapswaarden en onroerend erfgoed;
- het herbestemmen van overstromingsgevoelige woon(uitbreidings)gebieden die aangeduid zijn als signaalgebied, waaronder het woonuitbreidingsgebied Kerkenbroek met ruimte voor de ontwikkeling van zorg- en onderwijsinfrastructuur en het behoud van het onbebouwde karakter van overstromingsgevoelige delen;
- mogelijkheden creëren voor het behoud of de ontwikkeling van laagdynamische toeristisch-recreatieve infrastructuur in overeenstemming met de ruimtelijke draagkracht van het valleisysteem;
- vrijwaren van de mogelijkheden voor het behoud en de ontwikkeling van een aantal lijninfrastructuren die het plangebied doorkruisen (spoorwegen, fietssnelwegen, (drinkwater)leidingen...).

Het plan geeft daarmee uitvoering aan:

- de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen m.b.t. de afbakening van de gebieden van de natuurlijk en agrarische structuur en de gebiedsgerichte en geïntegreerde ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos die voor de regio Neteland daarvoor is uitgewerkt;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 21 december 2007 over de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur in de regio Neteland en het operationeel uitvoeringsprogramma Neteland waarin de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de versterking van de natuurwaarden van de vallei van de Grote Nete en de verweving van landbouw en natuur in delen van de vallei voorzien is;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 20 juli 2012 om verder onderzoek te voeren naar de alternatieve mogelijkheden om de doelstellingen van het Geactualiseerd Sigmaplan voor het gebied Varenheuvel-Abroek te realiseren en de realisatie van ervan mogelijk te maken via de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 4 april 2014 over een gedeeltelijke herlokalisatie van de natuurdoelstellingen voor Varenheuvel-Abroek binnen de cluster Nete- Kleine Nete van het geactualiseerde Sigmaplan waarbij het mondingsgebied Grote Nete ingericht zal worden als roerdomphabitat;
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 januari 2014 over het signaalgebied 'NET_25 Monding Grote Nete';
- de beslissing van de Vlaamse Regering van 31 maart 2017 over het vervolgtraject voor het signaalgebied Kerkenbroek (SG_R3_NET_27) in Nijlen waarbij beslist is dat er een ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt moet worden om tot een nieuwe functionele invulling van het gebied te komen gelet op de middelgrote tot grote overstromingskans.

Het plan zal daarvoor de noodzakelijke bestemmingswijzigingen op perceelsniveau doorvoeren. De bestemmingen van het ruimtelijk uitvoeringsplan zullen de bestemmingen van de geldende plannen van aanleg (i.c. het gewestplan) vervangen.

C. PLANOLOGISCHE COMPENSATIE

Bij decreet van 17 mei 2024 werd in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) een artikel 2.2.6/1 ingevoegd dat een planologische compensatieplicht invoert. Dit houdt in dat de plannende overheid bij planinitiatieven voor bijkomend aanbod voor de bestemmingen wonen, bedrijvigheid, recreatie, gemeenschapsvoorzieningen, tegelijk slecht gelegen of overbodig juridisch aanbod neutraliseert voor zover aanwezig op het grondgebied van de plannende overheid. Deze compensatieplicht is van toepassing op alle ruimtelijke uitvoeringsplannen waarvoor de startnota wordt goedgekeurd na 20 juli 2024 en geldt dus niet voor het voorliggende plan.

Sinds het invoeren van de compensatieplicht werden twee startnota's goedgekeurd waarvoor de compensatieplicht van toepassing is. In beide gevallen is een effectieve compensatie voorzien die ruimer is dan de strikt vereiste oppervlakte. Er zijn nog geen GRUP's voorlopig vastgesteld waarvoor een compensatieplicht van toepassing is. Op Vlaamse niveau wordt derhalve voldaan aan de compensatieplicht conform artikel 2.2.6/1 VCRO.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43, §3, 3° en artikel 31, §2, 1° van het besluit van de Vlaamse regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op de overige lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp-GRUP wordt onderworpen aan een openbaar onderzoek in de zin van art. 2.2.10 van de VCRO met onder meer een ter inzagelegging in de betrokken gemeenten Lier, Nijlen en Berlaar. Bij de gemeenten en de provincie Antwerpen wordt advies ingewonnen.

Na het einde van het openbaar onderzoek beschikt de Vlaamse regering over 180 dagen voor de verwerking van de bezwaren, opmerkingen en adviezen en de definitieve vaststelling. Na de principiële goedkeuring van het plan wordt het advies van de Raad van State ingewonnen. Daarna volgt de definitieve goedkeuring door de Vlaamse regering.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist

1. haar goedkeuring te hechten aan het bijgaand ontwerp van besluit houdende voorlopige vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Mondingsgebied Grote Nete'
 - bijlage I, het verordenend grafisch plan;
 - bijlage II, de stedenbouwkundige voorschriften bij het grafisch plan;
 - bijlage IIIa, de toelichtingsnota - tekst;
 - bijlage IIIb, de toelichtingsnota - kaarten;
 - bijlage IV, het register met de percelen waarop een bestemmingswijziging wordt doorgevoerd die aanleiding kan geven tot een planschadevergoeding, een planbatenheffing of een compensatie;
 - bijlage V, het ontwerp plan-MER;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving en Natuur, te gelasten het ontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Mondingsgebied Grote Nete' te onderwerpen aan een openbaar onderzoek.
3. de Vlaamse minister bevoegd voor Omgeving en Natuur te gelasten het Agentschap voor Natuur en Bos opdracht te geven om op grondgebied Berlaar 4,5 ha bos aan te planten.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw

Jo BROUNS